

valg, dels efter Forholdstalsvalgmaaden. Der staar intet derom. Ja, man kunde vistnok endogsaa, hvis det skulde være, indrette indirekte Valg, uden at der i denne § 32 var noget, som forhindrede det, idet den Bestemmelse i den nugældende Grundlovs § 32, der paabyder direkte Valg, jo netop er den, at enhver Valgkreds vælger een blandt dem, der have stillet sig til Valg. Ved de Valglove, der ere udstedte siden Grundloven af 1849, er dette altid blevet forstaaet som et Paabud om direkte Valg; men gaar dette Punkt ud, vil der intet være til Hinder for at indføre indirekte Valg.

De se altsaa, at vi ere ude i det fuldkomne vilde. § 32; som Flertallet har vedtaget den ved anden Behandling, svæver ganske i Luften. Jeg tror, at en Forandring er nødvendig, og efter at Venstre har taget det Punkt ud, som var Grundlaget for hele Kompromisset i 1905—06, kunne vi fra vor Side ikke paa nogen Maade længere finde os bundne til det Kompromis. Vi stille derfor Forslag om, at sidste Punktum om Enkeltmandskredse genindsættes, og at vi fremdeles holde os til den nuværende Grundlovs Bestemmelse om, at Valgkredsene skulle være omtrent lige store med Hensyn til Indbyggertal, at altsaa Hensynet til Befolkningstæthed og Vælgertal gaar ud. Vi hævde det rene Lighedsstandpunkt.

Nu maa jeg sige med Hensyn til Vælgertallet, som atter er draget frem baade ved første og anden Behandling, at det i Virkeligheden ikke længere har nogen praktisk Betydning. Jeg ønsker at understrege det, jeg har gjort det tidligere, men man bliver ved fra Venstres Side at fremdrage dette Hensyn til Vælgertallet som noget saa overordentlig betydningsfuldt. Man tror, at man derigennem kunde faa sikret Landkredsene en væsentlig større Indflydelse end Bykredsene, det er Motivet, det er Interessen, man har deri. Men man tager fejl, jeg har paavist det Gang efter Gang, men ikke desto mindre bliver man ved at gentage, at det burde være Vælgertallet og ikke Indbyggertallet, der blev lagt til Grund. Men det er praktisk talt nu betydningsløst. For 10—15 Aar siden var det ikke Tilfældet. Da var Vælgerprocenten ude paa Landet langt større end i Bykredsene og navnlig end i København. Men De kunne tage de sidste statistiske Meddelelser fra Valgene i 1909—10, og De ville se, at dette Forhold ganske har forrykket sig; nu er Forskellen overordentlig ringe. Medens Vælgerprocenten,

hvis jeg ikke tager fejl, gennemsnitlig er 17 pCt. for hele Landet, er den i København 16 pCt.; men der er Landdistrikter, der have en lavere Vælgerprocent end København. Maribo Amt f. Eks. har, saa vidt jeg husker, kun 15 pCt. Hvis De altsaa ville have fastslaaet den Hensyntagen til Vælgerprocenten, saa komme De til at begunstige København paa visse store Landdistrikters eller Provinsers Bekostning. Forholdet er i Virkeligheden ved at udlignes, det udlignes fra Valg til Valg, om nogle faa Aar vil Vælgerprocenten være ganske den samme for Byernes som for Landets Vedkommende, saa De have i Virkeligheden ikke længer nogen agrarisk Interesse i at hævde dette Hensyn. Jeg tror derfor, De ganske rolig kunde følge vort Forslag.

Og hvad nu Befolkningstætheden angaar, er det naturligvis et Hensyn, der kunde føres saaledes ud i Livet, at det i høj Grad vilde gavne Landdistrikterne paa Byernes Bekostning. Men det Motiv, der i sin Tid gjorde det nogenlunde forstaaeligt, at man tog dette Hensyn, er bortfaldet senere, det er bortfaldet ved den foreliggende Valgkredslov, hvor vi nu fra alle Sider ere enedes paa det Punkt, det her kommer an paa, nemlig Indførelse af Kommuneafstemning. Tidligere hævdede man, at i de store, vidtstrakte Landkredse var det vanskeligere for Vælgerne at komme til Valg, og Statistikken viser jo ogsaa, at Valgdeltagelsen er betydelig større i de Kommuner, hvor Valgstedet ligger, end i de fjernere liggende Kommuner, og saa kunde der være noget forstaaeligt i, at man sagde: Disse store, vidtstrakte Landkredse bør ikke have saa mange Indbyggere som de i Areal smaa, tætsluttede Bykredse. Men efter at vi nu fra alle Sider ere enedes om at indføre Kommuneafstemning, er der ikke længere den fjerneste Grund til at tage dette Hensyn, thi saa bliver jo den mest afsidesliggende Kommune i saa Henseende ganske ligestillet med den centrale Kommune.

Jeg synes, der er saa meget mindre Grund for Venstre til at fastholde Kompromisset fra i Fjor Foraar, som Højre nu er gaaet derfra. Jeg vil ikke sige, at det ærede Venstreflertal og den højtærede Regering have overmaade stor Glæde af deres allierede; mere illoyale allierede end Højrepartiet skal man lede efter. Det var ved Højres Hjælp, ved Hjælp af Alliancen med Højre, at det lykkedes Delegationsvenstregrupperne i Fjor Foraar at faa